

Наталія Олейніченко,

голов. бібліограф,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

АНАЛІЗ БЛОГОСФЕРИ ПРАВОВОГО СПРЯМУВАННЯ ЯК ФАКТОР ВИВЧЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ ДУМКИ ПРО ПРАВОТВОРЕННЯ

У статті розглянуто блогосферу, як засіб комунікації та впливу на громадську думку. Приділено увагу професійним блогам, зокрема юридичного спрямування. Відзначається, що популярність блогів обумовлена такими чинниками як мобільність та доступність і може бути сферою вивчення суспільної думки.

Ключові слова: блогосфера, громадська думка, юридичний блог, глобальна мережа.

Поява мережі глобальних інформаційних систем і розвиток електронних ЗМІ спричинили виникнення специфічних форм відображення реалій тієї чи іншої сфери в Інтернеті. Одним із проявів таких форм є поява і поширення блогів, що припадає на середину 90-х років минулого століття, «коли в Інтернеті почали набувати популярності модифіковані персональні сторінки фахівців з комп'ютерних та мережевих технологій із щодня оновлюваними списками анотованих посилань на інші потрібні і корисні, на думку власників блогів, сайти» [2, с. 178–179].

Проблемою блогів займалися такі дослідники: Л. Мальцева [1], Ю. Половинчак [3], М. Шенкнех [4] та ін. В українській науці поки що недостатньо розглянуто особливості функціонування юридичних блогів. Отож, метою цієї статті є проведення аналізу блогосфери правового спрямування з метою вивчення та формування громадської думки про правотворення.

Наразі час та місце виникнення першого блогу встановити неможливо. Щодо цього є кілька гіпотез. Найвідоміша з них стверджує, що першим у світі блогером був програміст Д. Вайнер, який ділився новинками зі світу ІТ у своєму онлайн-щоденнику Scripting News. Уперше слово «блог» почали вживати у 1997 р., а вже через п'ять років його внесли

до Оксфордського словника. Ідея блогінгу поширилась із неймовірною швидкістю: у 2006 р. у світі налічувалось уже понад 27 млрд онлайн-щоденників [4].

Термін «блог» був створений шляхом скорочення слова «Веблог» (англ. weblog – «мережевий бортовий журнал»). Це зробив П. Мерхольдз, який у квітні 1999 р. розмістив у своєму блозі Peterme.com фразу «we blog» (що можна перекласти як «ми ведемо блог»). Першим блогом вважають сторінку Т. Бернерса-Лі, де він, починаючи з 1992 р., публікував новини [1, с. 279].

В українському інформаційному просторі нинішня популярність блогів пояснюється кількома чинниками. По-перше, це мобільність блогу, адже публікуватися в Інтернеті за допомогою блогів легко. По-друге, це доступність блогу, бо інформація опублікована в Інтернеті є доступною для всіх. Існують також кілька безкоштовних систем блогування, де будь-хто може зареєструватися та вести свій блог, до того ж блоги періодично скануються інтернет-шукачами, такими як Google, Yahoo! тощо. Тому у творенні інформаційного простору суспільства, реалізації свободи слова та й просто у комунікації та обговоренні різноманітних тем поміж людьми блоги виконують значну роль [1, с. 280].

Український інтернет-простір – це своєрідне інформаційне середовище, у якого є певна структура за тематичними, цільовими та іншими ознаками, в якому виокремлюється таке середовище, як блогосфера. Блогосфера (від англ. blogosphere) – це сукупність усіх блогів як спільність чи соціальна мережа [1, с. 278–279]. Сукупність усіх блогів авторів та коментаторів у мережі Інтернет та зв'язки між ними утворює блогосферу, що функціонує як комунікативний простір, соціальна мережа, сформована користувачами блогів, які читають, коментують виставлену інформацію один одного, створюючи гіперактивні посилання один на одного [2, с. 179].

Оскільки у блогосфері може формуватися суспільна думка, а технології впливу на аудиторію блогів постійно досліджують і розвивають відповідні фахівці, то політичні, громадські, комерційні організації дедалі активніше використовують блогосферу для самопрезентації [2, с. 192]. Як і самі блогери, так і представники традиційних ЗМІ та користувачі блогосфери також поширюють громадську думку за межі блогосфери [2, с. 192].

В Україні активно розвивається професійна блогосфера – медична, педагогічна, бібліотечна тощо – загалом, блоги, що ведуться для професійного спілкування є достатньо перспективними – їхня відносна кількість у глобальних масштабах продовжує зростати, вони частіше залишаються активними. Автори професійних блогів працюють над створенням власної спільноти, вибудовують експертну систему, професійні блоги складно замінити інструментами, в яких контент відходить на друге місце (Facebook) або обмежується (Twitter) [3, с. 101].

Окремим сегментом блогосфери можна вважати суспільно-політичні блоги та блоги політико-правового спрямування, які сьогодні можуть виконувати різні функції, серед яких: просвітницька (блоги юристів, або юридичних компаній, де можна ознайомитись з тлумаченням нових законодавчих актів неформалізованою мовою, оскільки вони часто розраховані не на фахівців); мобілізаційну (тобто, активна критика певних політико-правових рішень влади популярними блогерами, може здійснювати вплив на суспільні настрої); політично соціалізуючу (блоги, що розкривають політико-правовий порядок денний) та ін.

Юридичні блоги, які у своїй сукупності утворюють юридичну блогосферу в Україні розвиваються доволі активно (Події (www.podiyi.com), Клуб юристів України LegistUA, юридичний портал «Юрист-блог» (<http://jurist-blog.com.ua>), «ЛігаБлоги» та ін). У світі такий блогінг уже виділилися в окремий напрям із спеціальною назвою – bLAWg (злиття слів blog та law – закон) [2, с. 209].

Для юридичних компаній сьогодні вже стала очевидною необхідність витратити час і ресурси на створення юридичного контенту, формування стратегії його просування. Працюючи над створенням і просуванням блогу, блогер інвестує в свою репутацію експерта, що окупиється в довготривалій перспективі. «Зростання впливу юридичного блогу в професійній сфері – гарантія росту довіри потенційних клієнтів. Постійна робота над якісним контентом, що задовольняє запити аудиторії, підвищить лояльність користувачів і ефективність юрбізнесу в цілому» [7].

Корисний досвід роботи юридичної блогосфери надають американські фахівці. Стосовно практик ведення блогу юридичної фірми, то останні 10 років юрфірми США успішно використовують блоги для того, щоб рекламувати свої послуги. Опитування, проведене

компанією Greentarget, показало ефективність використання блогосфери професійними юристами та їх ставлення до просування бізнесу за допомогою блогів. Як показує практика, юристи та юридичні компанії порівняно з рештою блогерів мають більше шансів для того, щоб публікувати цікавий контент. Це пов'язано з тим, що вони перебувають на верхівці «інтелектуального олімпу», з якого диктуються юридичні та економічні умови, що впливають на бізнес у всьому світі [8].

Розглянемо приклади українських юридичних блогів. Юридичні блоги в нашій державі інтегровані у новинні сайти. Більшість українських новинних ресурсів надають можливість створити блог на власній блог-платформі, інтегрованій у цей новинний сайт. Популярними є блоги на «Українській Правді», «Кореспонденті», «ЛігаБізнесІнфо» тощо. Це дає змогу просувати свій блог, коментуючи новини та публікації ресурсу, а також спрощує пошук для цільової аудиторії, оскільки користувачі сайту вже є представниками певної аудиторії.

Блогосфера правового спрямування представлена персональними блогами суб'єктів юридичного процесу: блогами правників; юристів; адвокатів тощо, присвячених обговоренню правничих проблем населеного пункту, регіону, країни, загалом чи окремим проблемам.

Нині серед українських фахових юридичних інтернет-видань популярним є створення блогів для своїх авторів і відомих людей. Наприклад, «Судебно-юридическая газета» (<http://sud.ua/ru/>) – видання, яке спеціалізується на висвітленні роботи, функціонування, формування судів та системи судоустрою України. Публікує матеріали з правозахисної тематики, консультації, корисні новини законодавства тощо.

Серед юридичних компаній варто виділити блог «Взгляд юриста: Юридический блог компании Jurimex» (<http://jurblog.com.ua/>). На цій сторінці провідні спеціалісти компанії Jurimex діляться новинами, своїми думками, прогнозами щодо нормативних актів, які приймаються та реєструються в парламенті, а також описують цікаві випадки з практики.

Блог юридичної фірми «Шкроміда та Партнери» (<http://lawyers.in.ua/ukr/about/>) є джерелом корисної та актуальної юридичної інформації для всіх охочих, де можна ознайомитися з цікавими статтями, присвяченими практично всім сферам права.

Фахівці юридичної фірми Trustedadvisors (<http://trustedadvisors.ua/>) спеціалізуються на захисті клієнтів у судах загальної юрисдикції,

повному спектрі захисту в національних і зарубіжних судових органах і міжнародних арбітражних трибуналах. Ця діяльність відображається у блогі: корпоративні спори, захист від рейдерства, банківські спори, стягнення проблемної заборгованості, банкрутство, розпорядження майном, ліквідація, санація, спори з державними органами, земельні, податкові та митні спори.

Pravotoday (<http://pravotoday.in.ua/ru/>) – перший в Україні юридичний портал, що комплексно і всебічно висвітлює ринок юридичних послуг і все, що з ним пов'язано. У своїх блогах на порталі провідні правники діляться новинами з царини юриспруденції, дають поради, проводять консультації, а також описують цікаві випадки з практики.

Крім професійних дописувачі правового спрямування можуть вести свої блоги, використовуючи інші електронні видання (зокрема «Левый берег» LB.ua (<https://lb.ua/blog>) «ЛІГА: Блоги» – проект Інформаційного агентства ЛІГАБізнесІнформ (<http://blog.liga.net/about.aspx>), «Блог: Компанії, банковские счета, сделки, налоги» (<http://www.interlegal.com.ua/corporate>), блоги в соціальних мережах «Watcher» (<http://watcher.com.ua>) тощо) на сайтах яких можна отримати потрібну та необхідну інформацію правового профілю. У розділах «Блоги» та «Блогосфера» юристи мають змогу поділитися своїми знаннями, надати консультацію та юридичну пораду.

Крім того, для висвітлення питань інтелектуальної власності в Україні та світі було створено ресурс з питань авторського права та промислової власності «Інтелектуальна власність» (<http://intelvlas.com.ua/>). На сторінках блогу юристи розглядають питання авторства та промислової власності та розповідають як їх можна вирішити. Усі ці сайти постійно оновлюються.

Отже, юридичні блоги, присвячені проблемним питанням у галузі юриспруденції, порадам з роз'ясненнями і прикладами застосування законів, юридичним онлайн-консультаціям, ведуться кваліфікованими фахівцями – як окремими правниками, так і в рамках корпоративного блогінгу як позиціонування на ринку правових послуг великих юридичних компаній [3, с. 99–101].

Головним напрямом змісту юридичних блогів є робота із нормативно-правовою базою (обговорення законів, законопроектів і підзаконних актів). Це і ознайомлення, і роз'яснення, і критика, і висловлення

свого власного ставлення до цих документів тощо. Іншим важливим підрозділом юридичних блогів є рекомендації правників пересічним громадянам, своїм колегам, підприємцям, політикам щодо вирішення життєвих ситуацій. Наприклад, які дії громадянина допоможуть йому вирішити конкретне питання без ускладнень для себе. Також у юридичних блогах публікують судові рішення.

Отже, професійна блогосфера стрімко розвивається, що пов'язано з її значним впливом на цільову аудиторію, як засобу комунікації та опосередкованого впливу на цільову аудиторію. Зарубіжні досліджувачі активно вивчають цей інформаційно-комунікаційний феномен. Так, сервіс BlogPulse у 2010 р. налічував понад 150 млн блогів. Щодо статистики світової блогосфери, то до п'ятірки найвідвідуваніших блогів у світі входили два блоги на політично-суспільну тематику і три блоги, пов'язані з технологіями, Інтернетом, соцмережами тощо. Виявляється, блогів японською мовою у світі більше, ніж англійськими (щоправда, всього на 1 %). Частка ж російськомовних блогів становила всього 2% від загальної кількості. На жаль, про українські блоги жодної інформації не було. Кількість чоловіків-блогерів, вдвічі перевищувала кількість жінок: 67 і 33 % відповідно. Стосовно статистики оновлень блогів, то відповідно до неї, понад 75 % світових блогів оновлюються принаймні раз на тиждень і всього 5 % оновлюються рідше, ніж раз на місяць [11].

Слід зауважити, що українська блогосфера розвивається значно коротший період часу, аніж її зарубіжні аналоги. Проте вона впевнено демонструє активне зростання і нічим не відрізняється від блогів всесвітньої мережі. Водночас розвиток національної блогосфери може бути предметом багатьох подальших досліджень у сфері соціальних комунікацій. Також «блогосфера є важливим середовищем вивчення суспільної думки, оскільки вона часто враховується в академічних і неакадемічних роботах, що досліджують сучасні глобальні соціальні тенденції» [2, с. 179].

Блоги виражають і формують громадську думку, яку прийнято розглядати як колективне судження людей, а отже, особистість блогера має визначальне значення. «Сучасні орієнтації для блогера як громадського діяча, на думку філософа С. Дацюка, значно змінилися порівняно з традиційною журналістикою. Зараз структура блогерського дискурсу змінилася. Людей більше не хвилюють суспільні ідеї.

Громадськість хвилює мислительні установки, мотиваційні настанови, моделі суспільства, конкретні стратегії та можливі сценарії їхнього впровадження. Тобто суспільний запит на роботу лідера суспільної думки став набагато фундаментальнішим та складнішим» [9]. Оскільки юридична блогосфера здатна виступати майданчиком для формування суспільної думки. Адже автори найпопулярніших блогів впливають на думку блогерів, для яких вони є авторитетами. Бо сформована блогерами громадська думка виходить за межі блогосфери, адже вони є членами реальних суспільств, а не лише учасниками віртуальних спільнот [2, с. 191].

Підсумовуючи все вищевикладене, можна констатувати, що блогосфера в Україні поступово займає свою нішу в загальному публічному просторі і здатна створювати інформаційні приводи, ставити питання на порядок денний, формувати конкуренцію думок та впливати на громадську думку.

Література

1. *Мальцева Л.* Українська блогосфера: функціонально-стильова характеристика / Л. Мальцева // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. філологічна. – 2011. – Вип. 52. – С. 278–289.
2. Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу влади та громадянського суспільства : монографія / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик, та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2014. – 260 с.
3. *Половинчак Ю. М.* Особливості функціонування української блогосфери [Електронний ресурс] / Ю. М. Половинчак // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. – Режим доступу: http://seanewdim.com/uploads/3/2/1/3/3213611/polovynchak_y._features_of_functioning_of_ukrainian_blogsphere.pdf. – Назва з екрана.
4. *Шенкнех М.* Українська блогосфера: хто, коли, навіщо? [Електронний ресурс] / М. Шенкнех // MIXARIUM. – Режим доступу: <https://mixarium.wordpress.com/2017/01/14>. – Назва з екрана.
5. *Пилько А.* Правовое регулирование блогосферы: как изменятся правила игры? [Электронный ресурс] / А. Пилько, Е. Шинова // НеФорум

блогеров. – Режим доступа: <http://neforum.org/news/pravovoe-regulirovanie-blogosfery-kak-izmenyatsya-pravila-igry/>. – Загл. с экрана.

6. Юридические блоги в России [Электронный ресурс] // *Blawg.ru* – Юридический блог: Блог о налогах, предпринимательстве и профессии юриста. – Режим доступа: <http://blawg.ru/2007/07/03/yuridicheskie-blogi-v-rossii/>. – Загл. с экрана.

7. *Кравченко. А.* Контент-стратегия юридического блога [Электронный ресурс] / А. Кравченко // *ЛИГА.Бизнес*. – Режим доступа: <http://blog.liga.net/user/akravchenko/article/20686.aspx> 22.01.2016. – Загл. с экрана.

8. *Светлова Н.* Как вести блог юридической фирмы: практические рекомендации [Электронный ресурс] / Н. Светлова // *Блогун*. – Режим доступа: <https://blogun.ru/blog/kak-vesti-svoj-blog/>. – Загл. с экрана.

9. *Дацюк С.* Сучасні блоги та блогери [Електронний ресурс] / С. Дацюк // *Українська правда*. – 2017. – 21.03. – Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/58d0f539e0fdb/>. – Назва з екрана.

10. *Мигдаль А.* Проект Трудового кодекса: «За» і «Проти» [Электронный ресурс] / А. Мигдаль // *Взгляд юриста: Юридический блог компании Jurimex*. – Режим доступа: <http://jurblog.com.ua/2017/07/proekt-trudovogo-kodeksu-za-i-proti/>. – 2017. – 13.10. – Назва з екрана.

11. Стан блогосфери 2010 року [Електронний ресурс] // *Українська блогосфера*. – Режим доступу: <http://blogosphere.com.ua/2010/09/21/state-of-blogosphere-2010/#more-1889>. – Назва з екрана.

12. Роль юриста в суспільстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua-referat.com/Роль_юриста_в_суспільстві. – Назва з екрана.

13. Роль і місце засобів масової інформації у формуванні громадської думки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referat-ok.com.ua/sociologiya/rol-i-misce-zasobiv-masovoji-informaciji-u-formuvanni-gromadskoj-dumki>. – Назва з екрана.

References

1. Maltseva, L. (2011). *Ukrainska blohosfera: funktsionalno-stylova kharakterystyka* [Ukrainian blogosphere: functional and style characteristic]. *Visnyk Lvivskoho universytetu – Bulletin of the Lviv University*, issue 52, pp. 278–289. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_fil_2011_52_2 [in Ukrainian].

2. Onyshchenko, O. et. al. (2014). Sotsialni merezhi yak instrument vzaiemovplyvu vldy ta hromadianskoho suspilstva [Social networks as the tool of mutual influence of the power and civil society]. Kyiv [in Ukrainian].
3. Polovynchak, Yu. M. (2015). Osoblyvosti funktsionuvannia ukrainskoi blohosfery [Features of functioning of Ukrainian blogosphere]. Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences, III (7), Issue 42, pp. 99–102. Retrieved from http://seanewdim.com/uploads/3/2/1/3/3213611/polovynchak_y_features_of_functioning_of_ukrainian_blogosphere.pdf [in Ukrainian].
4. Shenknekh, M. Ukrainska blohosfera: khto, koly, navishcho? [Ukrainian blogosphere: who, when, what for?]. MIXARIUM. Retrieved from <https://mixarium.wordpress.com/2017/01/14/> [in Ukrainian].
5. Pilko, A. Pravovoe regulirovanie blogosfery: kak izmeniatsia pravila igry? [Legal regulation of a blogosphere: how will rules of the game change?]. *NeForum blogerov*. Retrieved from <http://neforum.org/news/pravovoe-regulirovanie-blogosfery-kak-izmenyatsya-pravila-igry/> [in Russian].
6. Iuridicheskie blogi v Rossii [Legal blogs in Russia]. Iuridicheskii blog: Blog o nalogakh, predprinimatelstve i professii iurista – Legal blog: The blog about taxes, business and the lawyer’s profession. Retrieved from <http://blawg.ru/2007/07/03/yuridicheskie-blogi-v-rossii/> [in Russian].
7. Kravchenko, A. Kontent-strategiia iuridicheskogo bloga [Content strategy of the legal blog]. *LIGA.Biznes*. Retrieved from <http://blog.liga.net/user/akravchenko/article/20686.aspx> 22.01.2016 [in Russian].
8. Svetlova, N. Kak vesti blog iuridicheskoi firmy: prakticheskie rekomendatsii [How to blog law firm: practical recommendations]. *Blogun*. Retrieved from <https://blogun.ru/blog/kak-vesti-svoj-blog/> [in Russian].
9. Datsiuk, S. (2017). Suchasni blohy ta blohery [Modern blogs and bloggers]. *Ukrainska Pravda – Ukrainian Pravda*. Retrieved from <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/58d0f539e0fdb/> [in Ukrainian].
10. Myhdal, A. (2017). Proekt Trudovoho kodeksu: «Za» i «Proty» [Draft of the Labour code: Pros and cons]. *Vzgliad iurista: Iuridicheskii blog kompanii Jurimex – Lawyer’s look: Legal blog of the Jurimex company*. Retrieved from <http://jurblog.com.ua/2017/07/proekt-trudovogo-kodeksu-za-i-proti/> [in Ukrainian].
11. Stan blohosfery 2010 roku [Condition of the blogosphere of 2010]. *Ukrainska blohosfera – Ukrainian Blogosphere*. Retrieved from

<http://blogosphere.com.ua/2010/09/21/state-of-blogosphere-2010/#more-1889> [in Ukrainian].

12. Rol yurysta v suspilstvi [Role of the lawyer in society]. Retrieved from http://ua-referat.com/Роль_юриста_в_суспільстві [in Ukrainian].

13. Rol i mistse zasobiv masovoi informatsii u formuvanni hromadskoi dumky [Role and the place of mass media in formation of public opinion]. Retrieved from <http://referat-ok.com.ua/sociologiya/rol-i-misce-zasobiv-masovoji-informaciji-u-formuvanni-gromadskoji-dumki> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.11.2017.

Nataliya Oleynichenko,

Chief Bibliographer,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Analysis of the Legal Blogosphere as a Factor in the Study of Public Opinion on Law-making

The article considers the blogosphere as a means of communicating and influencing public opinion. Attention is given to the professional blogs, including legal. It is noted that the popularity of blogs is due to factors such as mobility and accessibility and can be a medium of studying public opinion.

It is emphasized that the Ukrainian blogosphere begun to develop much later than its foreign counterparts. However, it confidently shows an active growth and Ukrainian blogs are not of big difference from the blogs of the global network. The blogosphere in Ukraine is gradually taking its niche in the general public space and is able to create infortification drives, put questions on agenda, shape competition of opinions and influence public opinion.

Keywords: blogosphere, public opinion, legal blog, global network.